

Asiantuntijalausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Viite: HE 213/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työtapaturma- ja ammattitautilain, eräiden työeläkelakien ja Kansaneläkelaitoksesta annetun lain muuttamisesta

Suomen Vakuutuslääkärien yhdistys ry:n tarkoituksena on edistää vakuutuslääketiedettä ja sen tuntemusta jäsenistössään ja yleensäkin lääkärikunnassa, edistää vakuutuslääketieteen koulutusta sekä kehittää yhteistyötä muiden vakuutuslääketieteen parissa työskentelevien tahojen kanssa. Kiitämme mahdollisuudesta antaa asiantuntemuksemme pohjalta kommentit hallituksen esityksestä.

Asiantuntijalääkäriin kannanotolle asetettavat muotovaatimukset

Lakeihin ehdotetaan lisättäväksi aiempaa yksityiskohtaisemmat säännökset siitä, millä tavalla vakuutuslaitosten asiantuntijalääkäreiden edellytetään ottavan kantaa laitosten käsiteltäväksi toimitettuihin lääketieteellisiin selvityksiin. Kannanotot olisi laadittava selkeästi ja yhdenmukaisesti, jotta niitä voitaisiin hyödyntää vakuutuslaitoksen antaman, lääketieteellisiin seikkoihin perustuvan päätöksen perusteluina siten kuin eri etuuslaeissa säädetään. Ehdotus merkintöjen selkeydestä on kannatettava.

Lakiehdotus esittää, että asiantuntijalääkäri vahvistaa kannanottonsa sanoin ”käytävissä olevien tietojen, asiantuntemukseni ja omantuntoni kautta”. Asiantuntijalääkäriin tärkeä tehtävä on osaltaan varmistaa vakuutettujen yhdenmukaista kohtelua, mikä onkin huomioitu perusteluissa. Kuten on myös huomioitu, asiantuntijalääkärien kannanottojen luonne osana ratkaisutoimintaa eroaa merkittävästi niistä lausuntomerkinnöistä, jotka hoitava lääkäri laatii potilasta koskevista havainnoistaan.

Asiantuntijalääkäriin kannanotot ovat osa etuuslaitoksen käsittelyprosessissa hoitavien lääkäreiden potilasdokumenttien pohjalta muodostuvaa asiakirjakokonaisuutta, eikä näitä kannanottoja voi verrata hoitavien lääkäreiden laatimiin lausuntoihin. Vakuutuslääkäriyhdistys esittää huolensa, että vahvistuslausuma voi lisätä entisestään virheellisiä käsityksiä vakuutuslaitoksen asiantuntijalääkäriin toiminnasta suhteessa hoitavien lääkäreiden rooliin ja vakuutuslaitoksen päätösprosesseihin. Muutoksessa korostuisi liiallisesti asiantuntijalääkäriin rooli muihin korvauspäätökseen osallistuviin asiantuntijoihin nähden, joilta vahvistusta ei kuitenkaan edellytettäisi.

Asiantuntijalääkäriin arvio ei ole erillinen potilaan tutkimiseen perustuvaan lausuntoon verrattava asiakirja, vaan osa korvauskäsittelyssä syntyvää kokonaisuutta, mihin vakuutuslaitoksen päätös perustuu.

Asiantuntijalääkärin osallistuminen asian valmisteluun

Korvauskäsittelyn tehokkuuden ja asiantuntijalääkäriresurssien tarkoituksenmukaisen kohdentamisen vuoksi on esitetty työtapaturma- ja ammattitautilakiin lisättäväksi säännös, jonka mukaan asiantuntijalääkärin ei tarvitsisi osallistua asian valmisteluun, jos osallistuminen on ilmeisen tarpeetonta.

Vakuutuslääkäriyhdistys pitää ehdotusta sinänsä kannatettavana toistuvia yksinkertaisia myöntöjä koskien. Yhdistys haluaa kuitenkin kiinnittää huomioita siihen, että vakuutetun yleinen etu voi vaarantua, jos vakuutuslaitos myöntää täysimääräisenä haetun etuuden, vaikka asiaan liittyvää lääketieteellistä seikkaa ei arvioisikaan laitoksen asiantuntijalääkäri. Sosiaaliturvan toteutuminen on tärkeää, mutta tämä tilanne voisi muodostua esimerkiksi pysyvän työkyvyttömyysratkaisun muodossa, jos lääketieteellisiä edellytyksiä ammatilliseen kuntoutukseen ei arvioida ja paluu työelämään estyisi.

Lopuksi

Suomen Vakuutuslääkärien yhdistys jakaa huolen siitä, että vakuutusjärjestelmien toimintaa, vakuutetun henkilön asemaa ja hoitavien lääkäreiden ja asiantuntijalääkäreiden osuutta kokonaisuudessa ei tunneta riittävästi. Hoitava lääkäri keskittyy hoitoon, ja asiantuntijalääkäri korvausoikeuden arviointiin. Siten asiantuntijalääkäreiden kannanotot eivät aina voi olla yhdensuuntaisia hoitavan lääkärin esittämien suunnitelmien kanssa, eikä asiantuntijalääkärin toiminta voi perustua asiantuntijalääkärin omaan vapaaseen harkintaan.

Vakuutuslääkärien yhdistys näkee keskeisenä tietoisuuden lisäämisen tiedottamisen ja kouluttamisen keinoin, ja vakuutettujen ohjaamisen ja tukemisen korvausprosesseissa. Huolimatta kattavasta muutoksenhausta hylkäävät korvauspäätökset ja siihen liittyvät pettymykset ovat pysyvä osa korvaustoimintaa eikä yhdistyksen näkemyksen mukaan nyt esitetty uusi vahvistuslausuma toisi tähän parannusta vääränlaisten odotusten myötä. Siksi hylkäyksen saaneiden vakuutettujen asemaan tulee kiinnittää huomiota ja pyrkiä tukemaan heitä nykyistä paremmin keinoin laaja-alaista yhteistyötä kehittämällä.

Suomen Vakuutuslääkärien yhdistys ry:n hallituksen puolesta

Ari Kaukiainen
puheenjohtaja